

<p>«Утверждаю» Директор МБОУ «Урюмская средняя общеобразовательная школа» Тетюшского муниципального района Республики Татарстан Л.В. Большаков Приказ № 52 от 29.08.2015г</p>	<p>Принят на заседании педагогического совета Протокол № 1 от 29.08.2015г</p>
---	---

Дополнения

к основной образовательной программе основного общего образования

**МБОУ «Урюмская средняя общеобразовательная школа»
Тетюшского муниципального района Республики Татарстан**

Филолова

**Дополнить пункт 2.1.1. следующим подпунктом
2.1.1.1. РУССКИЙ ЯЗЫК (ДЛЯ РУССКОЯЗЫЧНЫХ ШКОЛ)**

Цели изучения русского языка на уровне основного общего образования:

- воспитание гражданственности и патриотизма, любви к русскому языку, сознательного отношения к языку как духовной ценности, средству общения и получения знаний в разных сферах человеческой деятельности;
- развитие речевой и мыслительной деятельности; коммуникативных умений и навыков, обеспечивающих свободное владение русским литературным языком в разных сферах и ситуациях общения; готовности и способности к речевому взаимодействию и взаимопониманию; потребности в речевом самосовершенствовании;
- освоение знаний о русском языке, его устройстве и функционировании в различных сферах и ситуациях общения, стилистических ресурсах, основных нормах русского литературного языка и речевого этикета; обогащение словарного запаса и расширение круга используемых грамматических средств;
- формирование умений опознавать, анализировать, классифицировать языковые факты, оценивать их с точки зрения нормативности, соответствия сфере и ситуации общения; осуществлять информационный поиск, извлекать и преобразовывать необходимую информацию;- применение полученных знаний и умений в собственной речевой практике.

Достижение указанных целей осуществляется в процессе формирования и развития коммуникативной, языковой и лингвистической (языковедческой), культуроведческой компетенций.

Коммуникативная компетенция - овладение всеми видами речевой деятельности и основами культуры устной и письменной речи, умениями и навыками использования языка в различных сферах и ситуациях общения, соответствующих опыту, интересам, психологическим особенностям учащихся основной школы на разных ее этапах (V-VII, VIII-IX классы).

Языковая и лингвистическая (языковедческая) компетенции - освоение знаний о языке как знаковой системе и общественном явлении, его устройстве, развитии и функционировании; общих сведений о лингвистике как науке и ученых-русистах; овладение основными нормами русского литературного языка; обогащение словарного запаса и грамматического строя речи учащихся; формирование способности к анализу и оценке языковых явлений и фактов; умение пользоваться различными лингвистическими словарями.

Культуроведческая компетенция - осознание языка как формы выражения национальной культуры, взаимосвязи языка и истории народа, национально-культурной специфики русского языка; владение нормами русского речевого этикета, культурой межнационального общения.

Содержание учебной программы

Содержание, обеспечивающее формирование коммуникативной компетенции

Речевое общение. Речь устная и письменная, монологическая и диалогическая.

Сферы и ситуации речевого общения. Функциональные разновидности языка . Основные особенности разговорной речи, функциональных стилей (научного, публицистического, официально-делового), языка художественной литературы.

Основные жанры разговорной речи (рассказ, беседа, спор), научного (отзыв, реферат, выступление, доклад, статья, рецензия), публицистического (выступление, статья,

интервью, очерк), официально-делового (расписка, доверенность, заявление, резюме) стилей.

Культура речи. Критерии культуры речи.

Текст как продукт речевой деятельности. Функционально-смысловые типы текста.

Повествование, описание, рассуждение, их признаки. Структура текста.

Основные виды информационной переработки текста: план, конспект, аннотация.

Анализ текста с точки зрения его темы, основной мысли; основной и дополнительной, явной и скрытой информации; структуры; принадлежности к функционально-смысловому типу, определенной функциональной разновидности языка.

Овладение основными видами речевой деятельности: аудированием (слушанием), чтением, говорением, письмом.

Адекватное восприятие устной и письменной речи в соответствии с ситуацией и сферой речевого общения.

Овладение различными видами чтения (ознакомительным, изучающим, просмотровым), приемами работы с учебной книгой и другими информационными источниками, включая СМИ и ресурсы Интернета.

Создание устных монологических и диалогических высказываний на актуальные социально-культурные, нравственно-этические, бытовые, учебные темы в соответствии с целями, сферой и ситуацией общения.

Изложение содержания прослушанного или прочитанного текста (подробное, сжатое, выборочное). Написание сочинений; создание текстов разных стилей и жанров: тезисов, конспекта, отзыва, рецензии, аннотации, письма, расписки, доверенности, заявления.

Содержание, обеспечивающее формирование языковой и лингвистической (языковедческой) компетенций

Наука о русском языке и ее основные разделы. Краткие сведения о выдающихся отечественных лингвистах.

Общие сведения о языке

Роль языка в жизни человека и общества.

Русский язык - национальный язык русского народа, государственный язык Российской Федерации и язык межнационального общения.

Русский язык - язык русской художественной литературы.

Понятие о русском литературном языке и его нормах.

Русский язык как развивающееся явление. Лексические и фразеологические новации последних лет.

Основные лингвистические словари. Извлечение необходимой информации из словарей.

Система языка

Фонетика. Орфоэпия

Основные средства звуковой стороны речи: звуки речи, слог, ударение, интонация

Система гласных и согласных звуков. Изменение звуков в речевом потоке. Соотношение звука и буквы. Фонетическая транскрипция.

Основные орфоэпические нормы русского литературного языка.

Связь фонетики с графикой и орфографией.

Основные выразительные средства фонетики.

Нормы произношения слов и интонирования предложений. Оценка собственной и чужой речи с точки зрения орфоэпических норм.

Применение знаний и умений по фонетике в практике правописания.

Морфемика (состав слова) и словообразование

Морфема - минимальная значимая единица языка. Виды морфем: корень, приставка, суффикс, окончание. Основа слова. Чередование звуков в морфемах.

Основные способы образования слов.

Основные выразительные средства словообразования.

Применение знаний и умений по морфемике и словообразованию в практике правописания.

Лексика и фразеология

Слово - основная единица языка.

Лексическое значение слова. Однозначные и многозначные слова. Прямое и переносное значение слова.

Синонимы. Антонимы. Омонимы.

Стилистически окрашенная лексика русского языка

Исконно русские и заимствованные слова

Лексика общеупотребительная и лексика ограниченного употребления.

Фразеологизмы, их значение и употребление.

Понятие об этимологии как науке о происхождении слов и фразеологизмов.

Основные лексические нормы современного русского литературного языка.

Основные выразительные средства лексики и фразеологии.

Оценка своей и чужой речи с точки зрения точного, уместного и выразительного словоупотребления.

Морфология

Система частей речи в русском языке.

Самостоятельные части речи, их грамматическое значение, морфологические признаки, синтаксическая роль.

Служебные части речи.

Междометия и звукоподражательные слова.

Основные морфологические нормы русского литературного языка.

Основные выразительные средства морфологии.

Применение знаний и умений по морфологии в практике правописания

Синтаксис

Словосочетание и предложение как основные единицы синтаксиса.

Синтаксические связи слов в словосочетании и предложении.

Виды предложений по цели высказывания и эмоциональной окраске.

Грамматическая (предикативная) основа предложения. Предложения простые и сложные.

Главные и второстепенные члены предложения и способы их выражения.

Предложения двусоставные и односоставные, распространенные и нераспространенные, полные и неполные.

Однородные члены предложения. Обособленные члены предложения.

Обращения. Вводные, вставные слова и конструкции.

Предложения сложносочиненные, сложноподчиненные, бессоюзные.

Сложные предложения с различными видами связи.

Способы передачи чужой речи.

Текст. Смысловые части и основные средства связи между ними.

Основные синтаксические нормы современного русского литературного языка.

Основные выразительные средства синтаксиса.

Применение знаний и умений по синтаксису в практике правописания.

Правописание: орфография и пунктуация

Орфография

Правописание гласных и согласных в составе морфем.

Правописание Ъ и Ь.

Слитные, дефисные и отдельные написания.

Прописная и строчная буквы.

Перенос слов.

Соблюдение основных орфографических норм

Пунктуация

Знаки препинания, их функции. Одиночные и парные знаки препинания.

Знаки препинания в конце предложения, в простом и сложном предложениях, при прямой речи, цитировании, диалоге.

Сочетание знаков препинания.

Содержание, обеспечивающее формирование культуроведческой компетенции

Отражение в языке культуры и истории народа. Взаимообогащение языков народов

России. Пословицы, поговорки, афоризмы и крылатые слова

Выявление единиц языка с национально-культурным компонентом значения в произведениях устного народного творчества, в художественной литературе и исторических текстах; объяснение их значения с помощью лингвистических словарей (толковых, этимологических и др.).

Русский речевой этикет. Культура межнационального общения.

ТРЕБОВАНИЯ К УРОВНЮ ПОДГОТОВКИ ВЫПУСКНИКОВ

В результате изучения русского языка ученик должен

Знать и понимать:

- роль русского языка как национального языка русского народа, государственного языка Российской Федерации и средства межнационального общения;
- смысл понятий: речь устная и письменная; монолог, диалог; сфера и ситуация речевого общения;
- основные признаки разговорной речи, научного, публицистического, официально-делового стилей, языка художественной литературы;
- особенности основных жанров научного, публицистического, официально-делового стилей и разговорной речи,
- признаки текста и его функционально-смысловых типов (повествования, описания, рассуждения);
- основные единицы языка, их признаки;
- основные нормы русского литературного языка (орфоэпические, лексические, грамматические, орфографические, пунктуационные), нормы речевого этикета.

Уметь:

- различать разговорную речь, научный, публицистический, официально-деловой стили, язык художественной литературы;
- определять тему, основную мысль текста, функционально-смысловый тип и стиль речи; анализировать структуру и языковые особенности текста
- опознавать языковые единицы, проводить различные виды их анализа;
- объяснять с помощью словаря значение слов с национально-культурным компонентом.

Аудирование и чтение

- Адекватно понимать информацию устного и письменного сообщения (цель, тему основную и дополнительную, явную и скрытую информацию);
- читать тексты разных стилей и жанров; владеть разными видами чтения (изучающим, ознакомительным, просмотровым);
- извлекать информацию из различных источников, включая средства массовой информации; свободно пользоваться лингвистическими словарями, справочной литературой.

Говорение и письмо

- Воспроизводить текст с заданной степенью свернутости (план, пересказ, изложение, конспект);
- создавать тексты различных стилей и жанров (отзыв, аннотацию, реферат, выступление, письмо, расписку, заявление);

- осуществлять выбор и организацию языковых средств в соответствии с темой, целями, сферой и ситуацией общения;
- владеть различными видами монолога (повествование, описание, рассуждение) и диалога (побуждение к действию, обмен мнениями, установление и регулирование межличностных отношений);
- свободно, правильно излагать свои мысли в устной и письменной форме, соблюдать нормы построения текста (логичность, последовательность, связность, соответствие теме и др.); адекватно выражать свое отношение к фактам и явлениям окружающей действительности, к прочитанному, услышанному, увиденному;
- соблюдать в практике речевого общения основные произносительные, лексические, грамматические нормы современного русского литературного языка;
- соблюдать в практике письма основные правила орфографии и пунктуации;
- соблюдать нормы русского речевого этикета; уместно использовать паралингвистические (внеязыковые) средства общения;
- осуществлять речевой самоконтроль; оценивать свою речь с точки зрения ее правильности, находить грамматические и речевые ошибки, недочеты, исправлять их; совершенствовать и редактировать собственные тексты.

Использовать приобретенные знания и умения в практической деятельности и повседневной жизни для:

- осознания роли родного языка в развитии интеллектуальных и творческих способностей личности, значения родного языка в жизни человека и общества;
- развития речевой культуры, бережного и сознательного отношения к родному языку, сохранения чистоты русского языка как явления культуры;
- удовлетворения коммуникативных потребностей в учебных, бытовых, социально-культурных ситуациях общения;
- увеличения словарного запаса; расширения круга используемых грамматических средств; развития способности к самооценке на основе наблюдения за собственной речью;
- использования родного языка как средства получения знаний по другим учебным предметам и продолжения образования.

Дополнить пункт 2.1.2. следующим подпунктом

2.1.2.1. РУССКАЯ ЛИТЕРАТУРА (ДЛЯ РУССКОЯЗЫЧНЫХ ШКОЛ)

Цели изучения литературы на уровне основного общего образования:

- воспитание духовно развитой личности, формирование гуманистического мировоззрения, гражданского сознания, чувства патриотизма, любви и уважения к литературе и ценностям отечественной; культуры;
- развитие эмоционального восприятия художественного текста, образного и аналитического мышления, творческого воображения, читательской культуры и понимания авторской позиции; формирование начальных представлений о специфике литературы в ряду других искусств, потребности в самостоятельном чтении художественных произведений; развитие устной и письменной речи учащихся;
- освоение текстов художественных произведений в единстве формы и содержания, основных историко-литературных сведений и теоретико-литературных понятий;
- овладение умениями чтения и анализа художественных произведений с привлечением базовых литературоведческих понятий и необходимых сведений по истории литературы, выявления в произведениях конкретно-исторического и общечеловеческого содержания, грамотного использования русского литературного языка при создании собственных устных и письменных высказываний.

Содержание учебной программы

Основу содержания литературы как учебного предмета составляют чтение и изучение художественных произведений, представляющих золотой фонд русской классики. Их восприятие, анализ, интерпретация базируются на системе историко- и теоретико-литературных знаний, на определенных способах и видах учебной деятельности.

Основными критериями отбора художественных произведений для изучения являются их высокая художественная ценность, гуманистическая направленность, позитивное влияние на личность ученика, соответствие задачам его развития и возрастным особенностям, а также культурно-исторические традиции и богатый опыт отечественного образования.

Предлагаемый материал разбит на разделы согласно этапам развития русской литературы. Хронологическая последовательность представления художественных произведений в перечне обусловлена структурой документа и не является определяющей для построения авторских программ литературного образования. На завершающем этапе основного общего образования усиливается исторический аспект изучения литературы, художественные произведения рассматриваются в контексте эпохи, усложняется сам литературный материал, вводятся произведения крупных жанров. Перечень произведений представляет собой инвариантную часть любой программы литературного образования, обеспечивающую федеральный компонент основного общего образования. Перечень допускает расширение списка писательских имен и произведений в авторских программах, что содействует реализации принципа вариативности в изучении литературы. Данный перечень включает три уровня детализации учебного материала:

- названо имя писателя с указанием конкретных произведений;
- названо имя писателя без указания конкретных произведений (определено только число художественных текстов, выбор которых предоставляется автору программы или учителю);
- предложен список имен писателей и указано минимальное число авторов, произведения которых обязательны для изучения (выбор писателей и конкретных произведений из предложенного списка предоставляется автору программы или учителю).

Русский фольклор

Русские народные сказки. Сказки «Царевна-лягушка», «Каша из топора», «Чей нос лучше?» (5 класс)

Народные песни (8 класс), загадки, пословицы, поговорки (7 класс)

Былина «Вольга и Микула Селянинович» (7 класс)

ДРЕВНЕРУССКАЯ ЛИТЕРАТУРА

«Слово о полку Игореве» (9 класс)

«Поучение» Владимира Мономаха (отрывок), «Повесть о Петре и Февронии Муромских» (7 класс), «Повесть временных лет» (9 класс) «Житие Александра Невского», «Шемякин суд» (8 класс)

РУССКАЯ ЛИТЕРАТУРА XVIII ВЕКА

М.В. Ломоносов

«Ода на день восшествия на Всероссийский престол ея Величества государыни Императрицы Елисаветы Петровны 1747 года» (9 класс)

Д.И. Фонвизин

Комедия «Недоросль» (8 класс)

Г.Р. Державин

«Река времен в своем стремлении...», «Признание» (7 класс)

«Властителям и судиям», «Памятник» (9 класс)

А.Н. Радищев

«Путешествие из Петербурга в Москву» (обзор) (9 класс)

Н.М. Карамзин

Повесть «Бедная Лиза» (9 класс), «Наталья, дочь боярская» (8 класс)

РУССКАЯ ЛИТЕРАТУРА XIX ВЕКА И.А. Крылов

«Лягушки, просящие царя», «Обоз» (8 класс)

В.А. Жуковский

Баллады «Светлана», «Людмила» (9 класс).

Стихотворения «Море», «Невыразимое» (9 класс)

А.С. Грибоедов

Комедия «Горе от ума» (9 класс)

А.С. Пушкин

Стихотворения: «К Чаадаеву» (9 класс), «Песнь о вешем Олеге» (7 класс), «К морю» (9 класс), «Няне» (6 класс), «К***» («Я помню чудное мгновенье...») (8 класс), «19 октября» («Роняет лес багряный свой убор.») (9 класс), «Пророк» (9 класс), «Зимняя дорога» (6 класс), «Анчар» (9 класс), «На холмах Грузии лежит ночная мгла.» (9 класс), «Я вас любил: любовь еще, быть может.» (9 класс), «Зимнее утро» (6 класс), «Бесы» (9 класс), «Туча» (6 класс) «Я памятник себе воздвиг нерукотворный.» (9 класс), а также три стихотворения по выбору: «Осень» (9 класс), «Вновь я посетил» (9 класс), «К Пушину» (6 класс)

Поэма «Цыганы» (9 класс)

«Повести Белкина» (6 класс)

Повесть «Пиковая дама» (8 класс)

«Маленькие трагедии» («Моцарт и Сальери») (9 класс)

Романы: «Дубровский» (6 класс) «Капитанская дочка» (8 класс)

Роман в стихах «Евгений Онегин» (9 класс)

М.Ю. Лермонтов

Стихотворения: «Парус» (6 класс), «Смерть Поэта» (9 класс), «Бородино» (5 класс), «Когда волнуется желтеющая нива.» (7 класс), «Дума» (9 класс), «Поэт» («Отделкой золотой блистает мой кинжал.») (9 класс), «Три пальмы» (6 класс), «Молитва» («В минуту жизни трудную.») (7 класс), «И скучно и грустно» (9 класс), «Нет, не тебя так пылко я люблю.» (9 класс), «Родина» (9 класс), «Пророк» (9 класс), а также три стихотворения по выбору: «Нет, я не Байрон, я другой...» (9 класс), «Расстались мы, но твой портрет...» (9 класс), «Есть речи — значенье...» (9 класс)

Поэмы: «Песня про царя Ивана Васильевича, молодого опричника и удалого купца Калашникова» (7 класс), «Мцыри» (8 класс)

Роман «Герой нашего времени» (9 класс)

Поэты пушкинской поры

Е.А. Баратынский, К.Н. Батюшков, А.А. Дельвиг, Д.В. Давыдов, А.В. Кольцов, Н.М. Языков. Стихотворения не менее трех авторов по выбору (Е.А. Баратынский, К.Н. Батюшков, Н.М. Языков) (9 класс)

Н.В. Гоголь

Повести: «Вечера на хуторе близ Диканьки» (Ночь перед Рождеством») (6 класс), «Тарас Бульба» (7 класс), «Шинель» (8 класс)

Комедия «Ревизор» (8 класс)

Поэма «Мертвые души» (первый том) (9 класс)

А.Н. Островский. Пьеса «Снегурочка» (8 класс)

И.С. Тургенев

«Записки охотника» («Бирюк», «Бежин луг») (6 класс)

«Стихотворения в прозе» («Русский язык», «Близнецы») (7 класс)

Повесть «Ася» (8 класс)

Ф.И. Тютчев

«Есть в осени первоначальной...», Стихотворения «Предопределение», «Фонтан», «Эти бедные селенья...» (9 класс)

А.А. Фет Стихотворения: «Вечер», «Учись у них - у дуба, у березы.» (6 класс), а также три стихотворения по выбору: «Как беден наш язык! Хочу и не могу.», «Одним толчком согнать ладью живую...», «Заря прощается с землею...» (9 класс)

А. К. Толстой Баллады «Василий Шибанов» и «Михайло Репнин» (7 класс).
Стихотворение «Благовест» (6 класс)

Н.А. Некрасов Стихотворения: «Крестьянские дети» (6 класс), «Железная дорога» (6 класс), «Размышления у парадного подъезда» (7 класс)

Поэма «Русские женщины» («Княгиня Трубецкая») (7 класс)

Н.С. Лесков Сказ «Левша» (6 класс), рассказ «Старый гений» (8 класс)

М.Е. Салтыков-Щедрин «Повесть о том, как один мужик двух генералов прокормил», «Дикий помещик», «Премудрый пескарь» (7 класс)

Ф.М. Достоевский «Белые ночи» (9 класс)

Л.Н. Толстой Повесть «Отрочество» (9 класс), рассказ «После бала» (8 класс)

А.П. Чехов Рассказы: «Смерть чиновника» (9класс), «Анна на шее», (9 класс), «Хамелеон» (7 класс), «Лошадиная фамилия», «Злоумышленник» (6 класс)

Г. Короленко «Парадокс», «Огоньки» (8 класс)

РУССКАЯ ЛИТЕРАТУРА XX ВЕКА

И.А. Бунин Рассказы «Цифры», «Лапти» (7 класс), «Кавказ»(8 класс)

М. Г орький«Детство» (7 класс), «Челкаш» (8 класс)

А. А. Блок «Ветер принес издалека...», «О, весна без конца и без краю...», «О, я хочу безумно жить...» (9 класс)

В. В. Маяковский «Хорошее отношение к лошадям», «Необычайное приключение» (7 класс), «Люблю»(9 класс)

С. А. Есенин Стихотворения «Вот уж вечер...», «Письмо к женщине», «Край ты мой заброшенный...», «Разбуди меня завтра рано...», «Отговорила роща золотая...» (9 класс)

А.А. Ахматова Стихотворения «Пушкин», «Подорожник», «Тростник», «Ветер войны» (9 класс)

Б.Л. Пастернак «Красавица моя, вся статья...», «Перемена», «Весна в лесу», «Быть знаменитым некрасиво...» (9 класс)

М.А. Булгаков Повесть «Собачье сердце» (9 класс)

М.М. Зощенко «Беда», «Галоша» (7 класс)

А.П. Платонов Рассказ «Юшка»(7 класс), рассказ «Возвращение» (8 класс)

А.С. Грин «Алые паруса» (6 класс)

К.Г. Паустовский «Телеграмма» (8 класс)

М.М. Пришвин «Кладовая солнца» 6 класс)

Н.А. Заболоцкий «Я не ишу гармонии в природе...», «Где-то в поле возле Магадана...», «Можжевельный куст», «О красоте человеческих лиц», «Завещание» (9класс)

А. Т. Твардовский Поэма «Василий Теркин» («Переправа», «Два бойца», «О награде») (8 класс) **М.А. Шолохов** Рассказ «Судьба человека» (9 класс)

В. М. Шукшин Рассказы «Чудик», «Срезал» (8 класс)

А.И. Солженицын Рассказ «Матренин двор». (9 класс)

РУССКАЯ ПРОЗА ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВЕКА

Ф.А.Абрамов, Ч.Т.Айтматов, В.П.Астафьев, В.И.Белов, В.В.Быков, Ф.А.Искандер, Ю.П.Казаков, В.Л.Кондратьев, Е.И.Носов, В.Г.Распутин, А.Н. и Б.Н. Стругацкие, В.Ф.Тендряков, ВТШаламов **В.Г.Распутин**«Уроки французского» (6 класс), **Ф.А.Искандер**«Тринадцатый подвиг Геракла») (6 класс)

РУССКАЯ ПОЭЗИЯ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВЕКА

И.А.Бродский, А.А.Вознесенский, В.С.Высоцкий, Е.А.Евтушенко,

Б.Ш.Окуджава, Н.М.Рубцов. (**Н. Рубцов** «По вечерам», «Встреча», «Привет, Россия...» (8 класс), **Б. Окуджава** «Песенка о пехоте», «Здесь птицы не поют...» (8 класс), **В.С.Высоцкий** «Охота на волков», «Кони привередливые», «Я не люблю», «Своя колея» (8 класс)

ЛИТЕРАТУРА НАРОДОВ РОССИИ

Героический эпос народов России: «Гэсэр», «Джангар», «Калевала», «Маадай-Кара», «Меге Баян-Тоолай», «Нарты», «Олонхо», «Урал-батыр» (**«Калевала»** (7 класс))

Г. Айги, Р. Гамзатов, С. Данилов, М. Джалиль, Н. Доможаков, М. Карим, Д. Кугультинов, К. Кулиев, Ю. Рытхэу, Г. Тукай, К. Хетагуров, Ю. Шесталов (**Р. Гамзатов** «Опять за спиной родная земля...», «Я вновь пришел сюда и сам не верю...» (7 класс), **Г.Тукай** Стихотворения из цикла «О, эта любовь!» (9 класс)

ЗАРУБЕЖНАЯ ЛИТЕРАТУРА

Г омер «Илиада», «Одиссея» (фрагменты) (6 класс)

Античная лирика. Г. В. Катулл «Нет, ни одна среди женщин...», «Нет, не надейся приязнь заслужить...» (9 класс)

Данте «Божественная комедия» (фрагменты) (9 класс)

М. Сервантес Роман «Дон Кихот» (фрагменты) (6 класс)

У. Шекспир Трагедии: «Ромео и Джульетта» (8 класс), «Гамлет» (9 класс).

Сонеты № 66 («Зову я смерть. Мне видеть неvertepeж...»); № 130 («Ее глаза на звезды не похожи...») (8 класс)

Ж.-Б. Мольер «Мещанин во дворянстве» (8 класс)

И.-В. Гете «Фауст» (фрагменты) (9 класс)

Ф. Шиллер «Перчатка» (6 класс)

Э.Т.А. Гофман «Щелкунчик и Мышиный король» (6 класс)

Дж. Г. Байрон «Ты кончил жизни путь, герой!» (7 класс)

П. Мериме «Маттео Фальконе» (6 класс)

Э.А. По «Падение дома Ашероу» (8 класс)

О. Генри «Дары волхвов» (7 класс)

Д. Лондон «Любовь к жизни» (6 класс)

А. Сент-Экзюпери Сказка «Маленький принц» (6 класс)

Х.К.Андерсен, Р.Бернс, У.Блейк, Р.Брэдбери, Ж.Верн, Ф.Вийон, Г.Гейне, У.Голдинг, В.Гюго, Д.Дефо, А.К.Дойл, Р.Киплинг, Л. Кэрролл, Ф.Купер,

Р. Л.Стивенсон, М.Твен, Э.Хемингуэй. **Марк Твен** «Приключения Тома Сойера» (6 класс)

Национально - региональный компонент реализуется при изучении следующих тем:

Татарские народные сказки. (По сказке «Мертвая царевна»)

А.С. Пушкин «Зимнее утро»- Г.Тукай. Стихотворения.

А.С.Пушкин. «Руслан и Людмила». Сопоставительное изучение поэм «Руслан и Людмила» (пролога) и «Шурале» Г. Тукая.

О братьях наших меньших (Стихотворение Р.Миннуллина «Мама, я встретил щенка!») Татарские поэты 20 века о Родине и природе:

Р.Мингалимов, Ш. Галиев и др.

Народная мудрость пословиц и поговорок. Пословицы народов мира - татарские народные пословицы.

«Поучение Владимира Мономаха» (отрывок). Поучение как жанр древнерусской литературы. Нравственные заветы Древней Руси - в сопоставлении с наставлениями К.Насыри.

«Повесть о Петре и Февронии Муромских». Нравственные идеалы и заветы Древней Руси - сопоставить с «Кыйссаи Юсуф» К.Гали.

У литературной карты Татарстана. А.С.Пушкин и Казанская губерния. Воздействие творчества А.С.Пушкина на формирование Г.Тукая.
Н.В.Гоголь. Краткий рассказ о жизни - фамилия Гоголя тюркского происхождения.
Н.В.Гоголь «Тарас Бульба» - Н.Фаттах «Итиль - река течет».
И.С.Тургенев. Стихотворения в прозе. «Русский язык» - связь с татарской литературой, отражающей проблемы родного языка. (Ф.Яруллин, Г.Тукай, С.Хаким)
Н.А.Некрасов. Историческая основа поэмы «Русские женщины» - Ихсанова « Лачынкыз».
Боль поэта за судьбу народа в стих-х Н.А.Некрасова « Размышления у парадного подъезда», « Вчерашний день, часу в шестом..» и др. - Г.Тукай «Мольба».
Л.Н. Толстой. Слово о писателе. Первое произведение писателя - повесть «Детство». Автобиографический характер повести. - Казанский период жизни писателя, сопоставление духовного мира героев Толстого, Еники, Мустафина.
А.П.Чехов. Два лица России в рассказе А. П. Чехова « Злоумышленник» - Ф.Хусни «Тыква».
У литературной карты Татарстана. Родная природа в стихотворениях татарских поэтов: Р.Миннуллина «Родники моей Родины», Х.Туфана «Привет Родине», С. Хакима «На Родине каждая ива поет».
А.М.Горький «Детство» - первая часть автобиографической трилогии. Будни в семье Кашириных. - Казанский период жизни писателя, музей Горького в Казани, писатель И.Гази - первый переводчик произведений М.Горького.
Традиции М.Горького в татарской литературе. Подвиг ГазинураГафиятуллина(по роману
А. Абсалямова «Газинур»).
В. В.Маяковский. Краткий рассказ о писателе - поездки Маяковского в Казань.
В.В.Маяковский «Хорошее отношение к лошадям». Два взгляда на мир: безразличие, бессердечие мещанина и гуманизм, доброта лирического героя стихотворения. - Г.Ибрагимов «Алмачуар». Л.Н.Андреев . Нравственные проблемы рассказа «Кусака» - Т.Миннуллин
АвылэтеАкбай».
А. П.Платонов . Сострадание и уважение к человеку в рассказе «Юшка» - Х.Такташ «Мокамай» (тема милосердия).
Ю.Казаков «Тихое утро». Трудный путь к любви истинной. - Г.Ибрагимов «Красные цветы». Д.С.Лихачев. Духовное напутствие молодёжи в книге «Земля родная » - Лихачев в Казани (с 1941- 1945) .Эвакуация.
Японские трехстишия (хокку). Особенности жанра - использование жанра хокку Т. Миннуллинным и Р. Файзуллинным.
«Слово о полку Игореве» - величайший памятник древнерусской литературы - сопоставление с эпосом татарского народа «Идегей»,
Г.Р. Державин. Слово о поэте-философе. «Памятник». «Властителям и судьям». Сочетание элементов оды и сатиры в стихотворениях Державина - казанский период жизни Державина, анализ стихотворения «Арфа»,
Жизненный подвиг Радищева. Особенности повествования в «Путешествии из Петербурга в Москву» и его содержательное наполнение (выборочное чтение и осмысление глав по выбору) - рассказ о пребывании Радищева в Лаишево, с.Янгулово (Балтаси),
В. А. Жуковский. Жизнь и творчество. «Море», «Невыразимое». Границы выразимого в слове и чувстве - рассказ о казанском периоде жизни поэта,
А.С.Пушкин: жизнь и судьба - поездка Пушкина в Казанскую губернию для сбора материала о Пугачеве,
У литературной карты Татарстана. Наша республика в годы суровых

испытаний. Тема героизма в творчестве А.Алиша, Ф. Карима, С.Баттала, Литература народов России. Произведения Г.Тукая, М.Джалиля. Слово о писателях. Особенности поэтики.

ТРЕБОВАНИЯ К УРОВНЮ ПОДГОТОВКИ ВЫПУСКНИКОВ

В результате изучения литературы ученик должен

Знать и понимать:

- образную природу словесного искусства; содержание изученных литературных произведений;
- основные факты жизни и творческого пути А.С.Грибоедова, А.С.Пушкина, М.Ю.Лермонтова, Н.В.Гоголя,
- изученные теоретико-литературные понятия.

Уметь:

- воспринимать и анализировать художественный текст;
- выделять смысловые части художественного текста, составлять тезисы и план прочитанного;
- определять род и жанр литературного произведения;
- выделять и формулировать тему, идею, проблематику изученного произведения; давать характеристику героев;
- характеризовать особенности сюжета, композиции, роль изобразительно-выразительных средств;
- сопоставлять эпизоды литературных произведений и сравнивать их героев;
- выявлять авторскую позицию;
- выражать свое отношение к прочитанному;
- выразительно читать произведения (или фрагменты), в том числе выученные наизусть, соблюдая нормы литературного произношения;
- владеть различными видами пересказа;
- строить устные и письменные высказывания в связи с изученным произведением;
- участвовать в диалоге по прочитанным произведениям, понимать чужую точку зрения и аргументированно отстаивать свою;
- писать отзывы о самостоятельно прочитанных произведениях, сочинения (сочинения - только для выпускников школ с русским (родным) языком обучения).

Дополнить пункт 2.1.3. следующим подпунктом

2.1.3.1 Татарский язык Рус мектебе (рус телле балалар) җчен

Рус мектеплерендә укучы рус балаларына татар теленнән тәп гомуми белем бирүнең максаты - ижади фикерләүче, инициативалы, ижтимагый тормышта актив катнашучы, белемле һәм ике дөүләт һәм чит телләрдә дә иркен сөйләшеп аралашучы билингваль (полилингваль) шәхес тәрбияләү.

Рус телле балаларга татар теле укуы максаты киңкырлы һәм ул берничә аспекттан тора: танып белү, үстерү, тәрбия, белем бирү.

6 нчы сыйныф.

Яңа уку елы башлана

Көзжитте, яңа уку елы башлана. Бу минем мектебем. Уку-язу эсбаплары, аларны тәртиптөтөү. Китаплар дөньясы, китапханәгә бару, китапалу. Китапларга сак караш.

Көз вакытын суретли белү. Яңа уку елы башлану, аңа җезерлек, мектеп турында сөйли белү. Уку-язу эсбапларына сак караш турында сөйләшү. Китапның ни җчен якын дус, киңешче икәнен сөйли белү. Китапның нәрсә турында, авторы кем икәнен җиткә белү. Китап укырга киңеш бирә белү. Китапханәгә язлыу җчен анкета тугыра белү, китапханәдән үзгә кирәкле китапны сорый, нәрсә турында икәнен сорый, сөйли белү. Китап басылу тарихы

турында кыскача белешмә бирә белү. Каюм Насыйри турында кыскача мөгълүмат бирә белү.

Мин - зур ярдәмче

Әй эшлере, әлкәннергә булышу. Яхшы эшләр. Дуслар белән бергә эшләр.

Әйдә нинди эшләр эшләнүнең кирәклеген, нинди эшләр эшләргә яратканыңны, эшләргә телгәннең, ничек булышканыңны сөйлә белү. Эшнә эшләргә инандыра, ышандыра белү. Кереш сүзләрне кулланып, үз фикеренә раслый белү. Образларга бәя бирә, кешенәң характер сыйфатларын әйтә белү.

Дуслар белән күнелле

Минем дустым. Чындуслардыбыз? Дуслык югалу. Әлкәннәр, мактану – начар гадәтләр. Дуслар белән бергә ял итү. Кунакларны сыйлау. Туган күн. Тәрләреңнең.

– Дуслардыбыз? Ни әчәндә дусларың? Дуслар бергә ишлиләр? Минем дустым – ул нинди?! проблемаларың буенча әйләнү.

Туган күнгә әстәл әзерләү, әлкәннергә хөрмәт турында әйләнү. Әнинәң туган күнә, аңа булышу турында сөйлә белү. Тәрләреңнең сөйлә белү.

Туган жирем - Татарстан

Туган ил, туган жир тәшенчәләре. Татарстанның табиғате. Татарстан республикасының әүләт символлары. Татарстанда әшәүче милләтләр, тәрләтәләр әйләнү. Халыклар дуслыгы. Татарстанның башкаласы Казан, аның музейлары, театрлары. Татар сәнгәтенә күренекле әкилләр.

Туган ил, туган жир тәшенчәләре турында сөйлә белү. Россиядә, Татарстандагы дингезләрне, елгаларны, шәһәрләрне атай белү. Татарстанның табиғатен сурәтләп белү. Татарстан республикасының әүләт символлары турында белешмә бирә белү.

Татарстанда әшәүче милләтләр, үзәңнең милләтәңне, нинди тәлә әйләнүәңне әйтә белү. Татарстанда халыкларның душ әшәүе турында сөйлә белү. Казан шәһәре турында мөгълүмат бирә белү. Татар сәнгәт әкилләренә исемнәр әйтә белү.

Табиғат белән бергә

Нәрәүл табиғат? Табиғатнең безгә файдасы. Табиғатне саклау. Кошлар дәнәсы. Хайваннар дәнәсы. Кыргыз хайваннар. Дүрт аяклы дусларыбыз.

Табиғат, аның кешеләргә файдасы турында әйләнү. Кешеләрнең урманга салган зыяны, табиғатне саклау турында киңешләр бирә белү. Кошлар, хайваннар торышыңнан кызыклы мөгълүматлар сөйлә белү. Дүрт аяклы дусларыбызның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре, аларны саклау, карау турында әйләнү.

Сәламәт тәндә – сәламәт акыл

Спорт тәрләре. Спорт белән шәгыйльләү. Олимпия уеннары. Сәламәт булу кагыйдәләре.

Спорт тәрләре һәм нинди спорт тәрләре белән шәгыйльләү турында сөйлә белү. Олимпия уеннары, кайда барлыкка килгәннән, нинди уеннар булуын, олимпия уты, олимпия флагы турында сөйлә белү. Сәламәт булу әчәндә, нинди кагыйдәләр үтәргә кирәклеген сөйлә белү. Кешенәң еш авыру сәбәпләрен әйтә, аңа авыр маска киңешләр бирә белү. Табибта кай жирәң авырту турында әйләнү.

Светофор – минем дустым

Юлда сак булу. Юл йөрү кагыйдәләре.

Ни әчәндә юлда сак булырга кирәклеген әйтә белү. Юл йөрү кагыйдәләрен сөйлә белү. Юл йөрү кагыйдәләрен сакларга киңеш бирә белү.

Грамматик минимум.

Туры әйләнмә белән таныштыру.

Тартымлы исемнәрне килешләрдә тәрләнәү, текстта танып белү.

Хәл фигыйльнең **-гач/-гәч, -кач/-кәч** формасы белән таныштыру.

Бәхәткә каршы, кызганычка каршы, кирәсенчә кереш сүзләрен әйләнмә куллану.

Шарт фигыйльнең барлыкта һәм юклыкта зат-сан белән тәрләнәше.

Билгесез үткән заман хикәя фигыйльне әйләнмә куллану.

Билгеле килчәк заман хикәя фигыйльнең барлыкта зат-сан белән тәрләнәше.

Жәмленең баш кисеклере: ия һәм хәбәр, алар арасында сызык куелу очраklары белгән таныштыру.

Барыйм эле тәзелмәсе белгән таныштыру.

Чакыру кәгазе яза белү.

Барасы килге, әчәсе килми тәзелмәләре белгән таныштыру.

Жыю, микъдар, төртип саннарының кулланылышын кабатлау.

Боерык фигыльне барлыкта һәм юклыкта зат-сан белгән төрлендерү.

Минем барасым килге (килми) тәзелмәсен куллану.

7 нче сыйныф.

Белем һәм тормыш

Классташларның укуы, билгеләр алуы, җәй эшен эшләү, дәресте катнашу. Уку-язу җәһазлары, аларны төртиптә тоту. Яхшы уку серләре, яхшы уку җәһаз кирәкле сыйфатлар. Яңа уку елындагы яңалыклар, җәйге ялны ничек уздыру, классташларыңның ничек укуы, нинди билгеләр алу, җәй эшен ничек эшләү, дәресте ничек катнашу турында сөйләшү.

Начар билгеге үз карашын җәйтә белү. Уку-язу җәһазларын төртиптә тоту, яхшы уку серләре, яхшы уку җәһаз нинди холык сыйфатлары кирәккәге турында сөйләшү.

Без бергә ял итәбез.

Буш вакыт: файдалы, файдасыз үткөрү. Яшьтешләрнең үз-үзләрен җәмгыять урыннарында тотышы. Яшүсмерләрнең мөнәсәбәтен дө алдашу, ялганлашу. Яшьтешләр белән бөйрәмнәрне оештыру, уздыру

Буш вакыт. Буш вакытны файдалы, файдасыз үткөрү. Яшьтешләрнең үз-үзләрен җәмгыять урыннарында тотышы турында сөйләшү, бөя бирә белү.

Яраткан шөгылең турында сөйли белү.

Спорт түгәрәкләрен җәйрү, спорт уеннарында катнашу, спорт чараларын, тапшыруларын карау турында сөйләшү.

Өлкәннәр һәм кечкенеләр

Өлкәннәр һәм кечкенеләрнең гаиләдә үзара мөнәсәбәтләре. Өлкәннәрдән рәхсәт сорау.

Гаиләдә бергә бөйрәмнәр үткөрү.

Өлкәннәр һәм кечкенеләрнең гаиләдә үзара мөнәсәбәте, кушкан эшкә җаваплы караш турында сөйләшү. Өлкәннәргә үзегнең кая барырга, нишләргә телгәненә, кайчан кайтасыңны җәйтә белү, өлкәннәрдән рәхсәт сорый белү. Гаиләдә бергә бөйрәмнәр үткөрү, җәти-җәниләрне бөйрәм белгән котлау турында сөйли белү.

Без Татарстанда яшибез

Татарстанның территориясе, аның географикурыны. Татар композиторы, Сара Садыкова.

Татарстанның табигате, аның табигый байлыklары турында сөйли белү. Туган якта табигатнең карата үзгичерәңгә белдерә белү. Татарстанның территориясе, аның географикурыны. Атаклы композитор Сара Садыкованың турында сөйли белү.

Грамматик минимум

Хәл фигыльнең 4 нче формасы (-ганчы/-гәнче, -канчы/-кәнче) белгән таныштыру; -ып, -еп, -п; -гач-гәч/-кач-кәч формаларын сөйләмдә куллану.

Исем фигыль формасы белгән таныштыру.

Кушма, парлы, тәзмә исемнәрнең салышы, аларны сөйләмдә куллану.

Сыйфат фигыльнең хәзергә һәм үткән заман формалары белгән таныштыру.

Рәвеш төркемчеләре белгән таныштыру, сөйләмдә куллану.

Синоним һәм антоним сүзләрен сөйләмдә куллану.

Тезүче (һәм, да-да, җәмма, яки) һәм ияртүче (җәгәр, шуңа күрә) төркемчеләрен сөйләмдә куллану.

Тәрҗемә аша кисекчеләрнең семантик мөгънәләре белгән таныштыру (да, дө, та, тө; гына/гәнә, иң, бит, инде).

Жәмленең баш һәм иярчен кисекләрен билгеләргә җәйрәтү.

Жыючы (һәм, да-да, та-та, ни...ни), каршы куючы (ләкин, җә, җәмма), бүлүче (я, яки) төркемчеләре белгән җәмләләр тезү күнекмәләрен системалаштыру.

8 нче сыйныф.

Күп укыган - күп белер. Синоним һәм антоним сүзләр

Хәл фигыль. Хәл фигыльнең IV формасын сөйләмдә куллану. С.ү. Минем сыйныфташларым. Фигыльләрнең төзелеше. Кушма фигыльләр. Тезмә фигыльләр. Хикәя фигыль. К. Насыри – «Бугалисина» хикәясендә лексик-грамматик материал. Билгесез һәм билгеле үткән заман хикәя фигыль. В. Нуриев "Өлгерем эле" текстындагы лексик-грамматик материал. Хикәя фигыльнең заман формаларын танып белү. Шарт фигыльнең зат-сан белән төрленеше. Жәмленең баш кисәкләре. Боерык фигыльнең зат-сан белән төрлән

Мин һәм минем яшәгешләрем. Теләк фигыль формаларын сөйләмдә куллану.

Н. Гыйматдинова "Болын патшасы" әсәрендәге лексик-грамматик материал.

Бөйлекләр. Бөйлек сүзләр. Бөйлек һәм бөйлек сүзләр буенча тәржемә күнегүләре. Алмашлык. Юклык алмашлыклары. Билгеләү һәм билгесезлек алмашлыклары. Күрсәтү алмашлыклары. Тартым алмашлыклары. Фразеологик берәмлек төшенчәсе белән таныштыру. Хәл фигыльнең юклык формасы

Исем фигыль. Бөйлек һәм бөйлек сүзләрен сөйләмдә куллану. Исемнәрнең берлек санда тартым белән төрленүе. Сан төркемчәләрен гомумиләштереп кабатлау. Хикәя жәмле. Сорау һәм боеру жәмле. Жыйнак һәм жеенке жәмлеләр. Схемалар буенча жәмле төзү күнегүләре. Гади жәмле турында төшенчә. Бер составлы жәмле. Фигыль жәмле төрләре. Исем һәм сүз жәмле.

Буш вакытымны мин ничек үткәрем. Исем сүзтезмә. Рәвеш турында төшенчә. Рәвешләрнең жәмледә кулланылышы. К. Даянның – «Өзелгән чечәкләр» әсәрендә лексик-грамматик. Исемнәрнең ясалышы. Сыйфат фигыль. Хәзерге заман сыйфат фигыль. Үткән заман сыйфат фигыль. Килчәк заман сыйфат фигыль. М. Галиевның – «Жиңгем килде» әсәрендәге лексик-грамматик материал. Хәбәрлек сүзләр. Ярдемчә фигыльләр. А. Алишның – «Алдакчы Наил» хикәясендәге лексик-грамматик материал. Алдакчы Наил хикәясен үзгәртеп төзү. Исемнәрнең ясалышы. Н. Дәүли – «Бөхет кайда була ул» шигырендә лексик-грамматик материал. Фигыльләрнең жәмледә кулланылышы. Бөйлек сүзләр. Хәл фигыльнең II-төрөн кабатлау. Дәрдемәнд – «Бер хезинә» хикәясендә лексик-грамматик материал. Н. Дәүли – «Хезмәткә-хөрмәт» хикәясендә лексик-грамматик материал. Соң бөйләге.

Без Татарстанда яшибез. Р. Фәйзуллин – «Онытма син!» шигырендәге лексик-грамматик материал. Фигыль сүзтезмә. Сыйфат дәрәжәләрен кабатлау. Сыйфатларның ясалышы. Сыйфат ясагыч кушымчалар. Синоним һәм антоним сыйфатлар. Р. Фәхретдинов – «Идел суы ага торыр...» язмасында лексик-грамматик материал. Сыйфатларның жәмледә кулланылышы. – «Сөембикә манарасы» әсәрендә лексик-грамматик материал. Фигыльнең йөкләтү, уртаклык юнелешләре. Билгеләү һәм билгесезлек алмашлыкларын кабатлау. – «Туган җирем» – Татарстан хикәясендә лексик-грамматик материал.

Татар халкының күренекле әдипләре турында истәлекләр. Г. Тукайның – «Исемдә калганнар» әсәрендә лексик-грамматик материал. Ө. Фәйзиниң – «Асрага бала бирәм» әсәрендәге лексик-грамматик материал. Синоним һәм антоним исемнәр. Кушма һәм парлы исемнәр. Жыйнак һәм жеенке жәмлеләрен сөйләмдә куллану. Г. Тукайның – «Су анасы» әсәрендәге лексик-грамматик материал. Фразеологик берәмлек төшенчәсе белән таныштыру. Г. Ибраһимов – «Алмачуар» әсәрендәге лексик-грамматик материал (I-кисәк). Г. Ибраһимов – «Алмачуар» әсәрендәге лексик-грамматик материал (II-кисәк). С. Алишев – «Нәни батыр» хикәясендә лексик-грамматик материал. Сөйләмдәге актив ымлыклар белән танышу. Жәмленең баш кисәкләрен кабатлау. Схемалар буенча жәмле төзү күнегүләре. Татар халкының күренекле әдипләре бүлгә буенча тәржемә эше. Татар халкының күренекле әдипләре бүлгә буенча викторина. Ел буена үтелгәннәрен кабатлау.

8 нчы сыйныф

Без Татарстанда яшибез. Сан һәм тартым белән төрләнгән исемнәргә килеш кушымчалары ялгау төртибән гамәли үзгештөрү. Исем фигыль. Фигыльнең теләк белдерү формасы.

Белем һәм китап. Алмашлык төркемчеләре. Кулланыш үзенчәлекләре, сөйләмдәге роле. Сыйфат һәм сыйфат дәрәжәләре. Ясалышы, жәмләде кулланылышы. Алмашлык төркемчеләре. Сан һәм аның төркемчеләре. Жәмленең баш һәм иярчен кисекләре..Кулланыш үзенчәлекләре, сөйләмдәге роле..Кушма жәмлә. Тезмә кушма жәмлә. Төркегечләр һәм төркегечсез тезмә кушма жәмлә. Хикәя фигыльнең хәзерге, үткән һәм килчәк заман формалары.Сыйфат фигыль. Ярый, тиеш, мөмкин, кирәк сүзләре. Фигыльнең жәмләдәге урыны.Тезмә фигыльләр.Фигыль формаларын кабатлау.

Һөнәр сайлау. Төркегечләр.Тезүче төркегечләр. Ияртүче төркегечләр. Аналитик иярченле кушма жәмлә. Синтетик иярченле кушма жәмлә. Шарт фигыль.

Ата-анага хөрмәт мөңгелек. Иярчен жәмлә төрләре. Хәл фигыль төрләре. Саннар. Бөйлекләр. Аваз ияртемнәре. Ымлыклар. Ялгызлык һәм уртаклыкисемнәр.

Тиребездә яхшы кешеләр. Иярчен урын жәмлә.Иярчен максат жәмлә.Иярчен сөбәп жәмлә. Кушма жәмлә.Фигыль юнелешләре. Затланышсыз фигыльләр.Иярчен шарт жәмлә.

Кеше һәм мохит. Сөйләм берәмлекләре. Сүз ясалышы. Тамыр, ясалма сүзләр. Парлы, тезмә, кушма сүзләр.Фигыль төркемчеләре. Фигыльнең инфинитив формасы.

Беренче хисләр. Исем фигыль. Хәл фигыль. Иярченле кушма жәмләләрдә тыныш билгеләре. Иярчен кире жәмлә. Иярчен жәмлә төрләре. Иярченле кушма жәмләләргә гомумиләштереп кабатлау.

Сөйләм телен үстерү. Белем бөйрәме турында өңгемә
Минем сыйныфташларым–Көзгә матурлык| сочинение .

Яшьтешләрен белән аралашу, дулашу серләре.

Хезмәткә - хөрмәт темасына сөйләшү д/м сөйләм

Табиғаткә сак караш турында сөйләшү д/м сөйләм.

Г. Тукайның тормыш юлы турында сөйләшү

Сабантуй бөйрәмен искә төшерү. Д/М сөйләм.

УКУЧЫЛАРНЫҢ БЕЛЕМ ДӘРӘЖӘСЕНӘ ТАЛӘПЛӘР

Тыңлап аңлау

Төрләр төрдәге тыңлап аңлау күнегүләрен үти белү;

сүзләргә, жәмләләргә аңлап төржәмә итә белү; төкәдим ителгән текстны тыңлап, эчтеләге буенча сорау бирә, сорауларга жавап бирә белү;

зур булмаган аутентив яки адаптацияләнгән өдәби өсәрләрдән өзекләргә, информация характердагы текстларны, газета-журналлардан мөкаләләргә тыңлап аңлап, эчтеләге буенча фикеренә өйтә, аралашуга чыга белү;

Сыйныфташларыңның сөйләмен тыңлап аңлау һәм аларга үз фикеренә аңлата белү, алар белән өңгемә кору, өңгемәдә катнаша белү.

Диалогик сөйләм

Сорау, жавап, килеш(мө)ү, шикләнү һәм башка репликаларны дәрәс кулланып, өңгемә кору, сөйләшә белү;

аралашуда катнаша, аны туктата һәм яңадан башлый белү;

парда, төркемдә сөйләшү барышында үз фикеренә аңлата, расый, дөлилли белү,

ситуация аңлашылмаганда, сорау биреп, сөйләм барышын ачыкый белү;

терексхемаларкулланып, ситуация буенчаөңгемә кора белү;

татар сөйләм этикеты үрнөкләреннән урынлы файдаланып өңгемә кору, сөйләшә белү.

Монологик сөйләм

Программада төкәдим ителгән темалар буенча тиешле эзлеклелектә текст төзи һәм аның эчтеләген сөйли белү;

конкрет ситуациягә үз карашыңны, төрләр вакыйгалар, яңалыкларны хөбәр итә белү;

монологик сөйләмдә кереш, эндөш сүзләргә кулланып, орфоэпик һәм грамматик

нормаларны саклап, үз фикеренә төгөл житкәрә белү;

җырэнгэн текстны үз сүзлерең белген сөйлөп бире белү;

җырэнгэн шигырлерне яттан сэнгатыле сөйли белү.

Уку

Программада текдим ителген текстларны, татар теленең җителеш нормаларын саклап, сэнгатыле һәм аңлап уку;

текстның эчтелегенә нигезленеп, контекст буенча яңа сүзлерең мөгнәсен аңлай белү;

таныш булмаган текстны эчтен укып, аның төп фикерең таба белү;

таныш булмаган сүзлерең, төзелмелерең төржемәсен сүзлектен таба белү.

Язу

Җырэнелген темалар буенча актив кулланды булган сүзлерең дәрәс яза белү;

конкретбер тема буенча хикәят сөйли белү;

прагматик текстлар (рецептлар, белдерүләр, афиша һ.б.), эпистоляр жанр текстлары (шехсияһәм официал хатлар, котлаулар һ.б.) яза белү;

үзенең борчыган проблемага карата үз фикерлереңне язмаҗиткерә белү;

текдим ителген текстның эчтелегенә нигезленеп, аны үзгөртөп яки девам итеп яза белү.

Дополнить пункт 2.1.4. следующим подпунктом

2.1.4.1. Татарская литература Рус мәктәбе (рус телле балалар) өчен

Рус телле балаларга тел һәм әдәбият укытуның төп максатлары

Татар теленә җирәтүнең төп максаты – гамәли максат: телне аралашу чарасы буларак үзләштерү өчен, укучыларга гаилә-көнкүрешкә, уку хезмәтенә бөйле сөйләм ситуацияләре кысаларында беләм бирү һәм күнекмелерен үстерү. Гомуми беләм бирү максаты укучыларның акыл эшчәнлеген активлаштыру, логик фикерләү сәләтен камилләштерү, сөйләм культурасын үстерүдән гыйбарәт. Төрбияви максат балаларның рухи дөньяларын баеп, аларны татар халкының мәдәнияте һәм сэнгәте белән таныштыру, төрле милләт вәкилләре арасында дуслык һәм хөрмәт хисә төрбияләү.

Бурычлар:

Максатка ирешү өчен, укучыларда татар сөйләмен тыңлап аңлау күнекмелерен булдыру; диалогик һәм монологик сөйләм күнекмелерен үстерү; төрле жанрдагы татар текстларын аңлап укуга җирәтү; дәрәс язу һәм язма сөйләм күнекмелерен булдыру; татар теленең фонетик, орфоэпик, лексик, грамматик нигезлерең һәм үзәнчелекле тел күренешләрең гамәли үзләштерү.

Гомумдидактик һәм төрбияви максатларга ирешү өчен, укучыларның акыл хезмәте күнекмелерен булдыру; татар сөйләм этикеты үрнәклерең кулланып, өңгемә корырга, фикер йөртөргә, хәбәр итөргә күнектерү; татар дөньясына караган милли традицияләр, ризыклар, бөйрәмнәр, уеннар, халык авыз ижаты үрнәкләре белән таныштыру һәм татар әдәбияты, сэнгәте, мәдәнияте турында мөгълүмат җиткерү.

Укыту программасының эчтелеге

Беләм һәм тормыш. Х.Шакиров. ||Хуш киләсең, беренче сентябрь|| шигыре. –Көнделек – документ, көнделек – көзгә|| тексты. Ш.Маннурның тормыш юлы һәм ижаты. –Кинчеш|| шигыре. М.Мөһдив. –Рус теле дәрәсендә|| өзеге. Р.Вәлиевнең тормыш юлы һәм ижаты. –Икелә|| шигыре. Казанда Милли китапханәгә нигез салу.

Син һәм синең яшьтөшлерең. –Аралашу серләре|| тексты. Ш.Галиев. –Рәхмәтләр хакына|| шигыре. Н.Фәттах. –Велосипедчы малай|| хикәясе. –Ал кирәк, гөл кирәк, безгә нинди кыз кирәк?|| хикәясе. —Минем төс - яшел. ‘Ө синеке?’|| тексты. Х.Гарданов хикәяләре.

Безнең ял. –Минем буш вакытым||, –Циркта|| тексты. –Музыка дөньясында||, –Безнең музейларыбыз|| текстлары.

Өлкәннәр һәм без. –Өлкәннәр һәм без|| тексты. В. Казыйханов. –Вөҗдан газабы|| шигыре.

Гаиләдегә төрбия. Ш.Галиев. –Тагын бер рәхмәт|| шигыре. Фатих Хәсни турында белешмә.

–Сөйләнмөгән хикәя|| (1нче бүлек).—Сөйләнмөгән хикәя|| (2нче бүлек).

Табигать һәм кеше. –Син табигать баласы|| тексты. –Безнең җый|| җияте.–Урман – кешенең
 яқын дустаны|| тексты.Л.Лерон. –И ямьле дө соң дөнья!! –Минем дусларым|| . Н.Такташ.
 –Караборынның дустаны|| . –Соңгы сабуллашу||. Класстан тыш уку.
 –Караборын аны хәтерләмәделл,–Караборын шәһәргә бармады||, –Җидүкнең эзе буенча||.
 Татарстанның уллары һәм кызлары. Сара Садыкованың тормыш юлы һәм ижаты,—Үз
 илемдә|| шигыре. Харис Якупов ижаты. Беркем дө, бернәрсәдө дө онытылмый - 4 сәгать
 Бөек Ватан сугышы турында. Л.Ихсанова. –Лачын кыз||хикәясе.Ф.Кәримнең тормыш юлы
 һәм ижаты. –Ватан җән|| шигыре. Светофор – минем дустаны. –Светофорның матур кызга
 күзе төшкән|| хикәясе.
 Резеда Велиева –Мәктәбем|| шигыре.Галим Каюм Насыриның биографиясе.К. Насыри
 –Әбугалисина|| хикәясе (I-бүлек).К. Насыри –Әбугалисина|| хикәясе (II- бүлек).В.
 Нуриев "Җәгерәм эле" тексты. Р. Велиева –Барый телевизор карый || шигыре.–Казан-
 китапханәләр шәһәрел|| текст уку..Л. Лерон –Пирамида|| җәһә.
 Н. Гыйматдинова ижаты. "Болын патшасы" җәһә(I-II бүлек) Н. Гыйматдинова "Болын
 патшасы" җәһә (III-бүлек).Н. Гыйматдинова "Болын патшасы" җәһә(IV- бүлек). Ш.
 Галиев ижаты –Безнең йорт малайлары|| шигыре. Ш. Галиев –Ялгыш адым|| шигыре. Р.
 Миннуллин –Подъезддагы язучылар|| шигыре. Ф. Яруллин тормышы һәм ижаты. Ф.
 Яруллин –Жилкәннәр жылдө сынала" җәһә (җәһә)
 Х. Гарданов –Чисталык -саулык||. Кешеләргә шатлык җәһә... || хикәясеР. Фәхрәддин
 –Шәһәртлек җәһә|| хикәясе
 К. Даянның –Җәһәлгән чәһәкләр|| җәһә (I- бүлек).К. Даянның –Җәһәлгән чәһәкләр|| җәһә (II -
 бүлек)
 Г. Хәсәнов –Төһәк кунаклары||
 М. Галиевның –Жиңгәсем килдә|| җәһә
 Абдулла Алиш ижаты
 А. Алиш –Алдакчы Наил|| хикәясе
 Алдакчы Наил|| хикәясен үзгәртеп төзү.
 Н. Дәүли ижаты һәм тормыш юлы.—Бәһәт кайда була|| шигыре
 Н. Дәүли –Сорау|| шигыре
 С.т.уку–Күңәллә чыпчык белән күңәлләсә карга|| җәһәте
 Дәрдемәнд ижаты турында белешмә
 Дәрдемәнд –Бер хәзинә|| хикәясе
 Н. Дәүли –Хезмәткә хәрмәт|| хикәясе
 Р. Миннуллин –Кирәк|| шигыре
 Авылым тарихы
 Р. Фәйзуллин ижаты
 Р. Фәйзуллин –Оһытма син!!|| шигыре
 Р. Фәхрәддинов –Идел суы ага торыр...|| тарихи язма
 Татар халык авыз ижаты белән таныштыру.
 Риваятьләр
 Легенда
 Сәһәмбикә манарасы турында текст
 –Туган жирем- Татарстан|| хикәясе
 Татарстанның Милли музееда тексты
 Татар халкының күрәнкәлә җәһәпләре.
 Г. Тукайның тормышы һәм ижаты
 Г.Тукай –Исемдә калганнар||
 Җ.Фәйзинәң –Асарга бала бирәм|| җәһә
 Г. Тукай –Су анасы|| җәһәте
 С. Алишев –Нәни батыр|| хикәясе
 Г. Ибраһимов ижаты турында белешмә
 Г. Ибраһимов –Алмачуар|| җәһә(I-бүлек)

Г. Ибраһимов –Алмачуар|| җәһре(II- III бүлек

Татарстан турында гомуми белешмә: Татарстан Республикасының мәйданы, табигате, шәһәрләре, анда яшәүче милләтләре, Татарстан дәүләтенең символлары, аларның авторлары. Татарстан промышленносте продукцияләре турында җәһгемә. Казан турында бәет һәм риваятьләр. Казанның тарихи истәлекле урыннары.Татар музыка сәнгате вәкилләре: Александр Ключарев, София Гобәйдуллина, Салих Сәйдәшев турында җәһгемә. Татар театр сәнгате барлыкка килү турында белешмә. Тормышыбызда театрның роле турында фикер алышу. Татарстанда чыга торган газета-журналлар.

Разил Вәлиев||Саумы,китап!||Каюм Насыри –Әбугалисина||. Җәһрнең үзенчәлеге һәм җәһемияте. Беренче татар китабы турында белешмә. М Мәһдиевнең тормыш юлы һәм ижаты. М Мәһдиев—Колаямбу плантациядә эшли||.Телләр җәһрәнүнә авырлыгы. Җәһрдәге тәп геройларга бәяләмә. Ләбибә Ихсанованың тормыш юлы һәм ижаты. –Бер мажаралхикәясе

Тәрле һәһәр ияләренең хезмәте, хезмәт базарындагы ихтыяҗы булган һәһәрләр турында җәһгемә. Гаилә җәһзаларының һәһәрләре, тәрле һәһәрләргә хас сыйфатлар турында фикер алышу. Үзәң ошаган профессияне яклый белү. Үзәң яшәгән тәбәктәге колледжлар, техникумнар, аларда җәһрленә торган һәһәрләр, уку үзенчәлекләре турында белешмә. Г.Әпсәләмов. Тормыш юлы һәм ижаты.||Ак чәһәкләр|| романы. Табиб һәһәре турында фикер алышу. Г.Ахунов.Тормыш юлы һәм ижаты.||Хәзинә|| романы. Илдар Юзеевның тормыш юлы һәм ижаты.||Таныш моңнар — поэмасы. Зәһәр белән Резидәгә характеристика бирү. Резеда Вәлиеваның тормыш юлы һәм ижаты. –Гомәр һәм һәһәр|| шигыре –Алтын алмалар||, –Зирәк карт|| җәһятләре. Сибгат Хәкимнең тормыш юлы һәм ижаты.||Әнҗей|| шигыре. Афзал Шамовның –Госпитальдә|| хикәясе. Ана һәм бала мәнәсәбәте. Нур Әхмәдиев ||Ана|| хикәясе.

Габдулла Шәрефи. ||Күнелләрдә гәл үсә|| хикәясе . Шәүкәт Галиевнең тормыш юлы һәм ижаты. ||Урам ул нинди ?|| Роберт Миңнуллинның тормыш юлы һәм ижаты.||Ә ни җәһен?|| шигыре. Ш.Еникиев –Солтангәрейнең язмышы||җәһре.Тәп геройларга характеристика. Ринат Мәхәмәдиевнең тормыш юлы һәм ижаты.||Беренче умырзая|| җәһре. Мәжит Гафуриның тормыш юлы һәм ижаты. ||Кыр казы||хикәясе. Табигатьне саклау проблемасы. Ибраһим Газинәң тормыш юлы һәм ижаты. ||Ак сиренә|| хикәясе. Фәнис Яруллин. ||Ике кояшым бар, Илсәя||.||Беренче хисләр – саф хисләр|| темасына фикер алышу.

Сәһләм телен үстәрү.

Уку елы котлы булсын

–Яхшы уку жиңелме?|| проблемасы буенча сәһләшү

Яшьтәшләренә белән аралашу кагыйдәләре, дуслашу серләре, нинди кызлар һәм малайларошавы турында сәһләшү.

Яшүмерләренә мәнәсәбәтендә алдашу, ялганлашу кебек күренешләргә үз карашын белдерә белү.

Укучылар арасындагы яшь талантлар турында әйтә белү

–Егетлек" проблемасы буенча сәһләшү

–Ялганлашу – начар гадәт|| д/м сәһләм

Бәхет турында җәһгемә

Табигать серләре, табигатьтәге кызыклы күренешләр. д/м сәһләм.

–Яшүмерләренә файдалы хезмәтте катнашуы|| турында җәһгемә.

–Икенче икмәк|| д/м сәһләм

–Тарихны онытырга ярамый|| д/м сәһләм. Казанның архитектура истәлекләре белән танышу.

.Авылым йолалары

–Татарстанның табигый байлыклары|| җәһгемә

Татарстанның Милли китапханәсе турында җәһгемә

Укучыларның Һезерлек дҺережҺесене талҺеплҺер

Тыңлап аңлау

ТҺрле тҺрдҺеге тыңлап аңлау кҺнегүлҺерен үти белү;
сүзлҺерне, жҺмлелҺерне аңлап тҺржемҺе итҺе белү; тҺкЪдим ителгҺен текстны тыңлап, эчтҺелеге буенча сорау бирҺе, сорауларга жавап бирҺе белү;
зур булмаган аутентив яки адаптациялҺенгҺен Һедеби ҺесерлҺердҺен ҺезеклҺерне, информациян характердагы текстларны, газета-журналлардан мҺкалелҺерне тыңлап аңлап, эчтҺелеге буенча фикереңне Һйте, аралашуга чыга белү;
Сыйныфташларыңның сҺйлемен тыңлап аңлау Һем аларга үз фикереңне аңлата белү, алар белен ҺңгемҺе кору, ҺңгемҺеде катнаша белү.

Диалогик сҺйлем

Сорау, жавап, килеш(мҺ)ү, шиклҺенү Һем башка репликаларны дҺрес кулланып, ҺңгемҺе кору, сҺйлҺешҺе белү;
аралашуда катнаша, аны туктата Һем яңадан башлый белү;
парда, тҺркемдҺе сҺйлҺешү барышында үз фикереңне аңлата, раслый, дҺлилли белү,
ситуация аңлашылмаганда, сорау биреп, сҺйлем барышын ачыкый белү;
терексхемаларкулланып, ситуация буенча ҺңгемҺе кора белү;
татар сҺйлем этикеты үрнҺеклҺереннҺен урынлы файдаланып ҺңгемҺе кору, сҺйлҺешҺе белү.

Монологик сҺйлем

Программада тҺкЪдим ителгҺен темалар буенча тиешле эзлеклелектҺе текст тҺзи Һем аның эчтҺелеген сҺйли белү;
конкрет ситуациягҺе үз карашыңны, тҺрле вакыйгалар, яңалыкларны Һебер итҺе белү;
монологик сҺйлемдҺе кереш, эндеш сүзлҺерне кулланып, орфоэпик Һем грамматик нормаларны саклап, үз фикереңне тҺгел житкере белү;
ҺйрҺенгҺен текстны үз сүзлҺерен белен сҺйлҺеп бирҺе белү;
ҺйрҺенгҺен шигырьлҺерне яттан сҺнгатьле сҺйли белү.

Уку

Программада тҺкЪдим ителгҺен текстларны, татар теленен Һителеш нормаларын саклап, сҺнгатьле Һем аңлап уку;
текстның эчтҺелегенҺе нигезленеп, контекст буенча яңа сүзлҺернең мҺгҺнҺесен аңый белү;
таныш булмаган текстны эчтҺен укып, аның тҺп фикерен таба белү;
таныш булмаган сүзлҺернен, тҺзелмелҺернен тҺржемҺесен сүзлектҺен таба белү.

Язу

ҺйрҺенелгҺен темалар буенча актив кулландуда булган сүзлҺерне дҺрес яза белү;
конкретбер тема буенча ҺикҺятҺезибелү;
прагматик текстлар (рецептлар, белдерүлҺер, афиша һ.б.), эпистоляр жанр текстлары (шҺхсиҺемофициальхатлар, котлаулар һ.б.) яза белү;
үзеңнеборчыганпроблемага карата үзфикерлҺереңнеязмача житкере белү;
тҺкЪдимителгҺентекстныңэчтҺелегенҺенигезленеп, аныүзгҺертеп яки девамипетязабелү.

Дополнить подраздел “Спортивно-оздоровительная деятельность” учебного предмета “Физическая культура” в пункте 2.1. «Обязательный минимум содержания основных образовательных программ. Требования к уровню подготовки выпускников» следующим абзацем:

«Подготовка к соревновательной деятельности и выполнению видов испытаний (тестов), и нормативов, предусмотренных Всероссийским физкультурно-спортивным комплексом «Готов к труду и обороне».

Дополнить раздел курса Экономика учебного предмета “Обществознание” в пункте 2.1. «Обязательный минимум содержания основных образовательных программ. Требования к уровню подготовки выпускников» следующим абзацем:
«Экономические издержки коррупции. Влияние коррупции на экономическую систему государства. Экономические предпосылки коррупционных выявлений.»

Дополнить раздел курса Право учебного предмета “Обществознание” в пункте 2.1. «Обязательный минимум содержания основных образовательных программ. Требования к уровню подготовки выпускников» следующим абзацем:
«Понятие коррупции. Противодействие коррупции. Коррупционные правонарушения: виды, ответственность. Политические гарантии защиты от коррупции: многопартийность, разделение властей, свобода средств массовой информации; право граждан участвовать в управлении делами государства.»

Дополнить главу Русь в IX - в начале XII вв. учебного предмета “История” в пункте 2.1. «Обязательный минимум содержания основных образовательных программ. Требования к уровню подготовки выпускников» следующим абзацем:
«Причины появления коррупции в России. Коррупционная составляющая феодальной раздробленности Древнерусского государства.»

Дополнить главу Русские земли и княжества XII вв. – середины XV вв. учебного предмета “История” в пункте 2.1. «Обязательный минимум содержания основных образовательных программ. Требования к уровню подготовки выпускников» следующим абзацем:
«Влияние татаро-монгольского ига на усиление коррупционных связей. Экономическое превосходство как средство обеспечивающее централизацию российского государства.»

Дополнить главу Российское государство во второй половине XV - XVII вв. учебного предмета “История” в пункте 2.1. «Обязательный минимум содержания основных образовательных программ. Требования к уровню подготовки выпускников» следующим абзацем:
«Брачные связи как коррупционные средства. Превышение должностных полномочий. Авторитаризм. Формирование государственного механизма противодействия коррупции. Создание государственных органов по борьбе с коррупцией.»

Дополнить главу Россия в середине XVIII - XIX вв. учебного предмета “История” в пункте 2.1. «Обязательный минимум содержания основных образовательных программ. Требования к уровню подготовки выпускников» следующим абзацем:
«Государственные перевороты как средство достижения коррупционных целей. Значение фаворетизма в формировании коррупционного поведения.»

В ДИПЛОМ ДОКУМЕНТЕ ПРОПИСАНО

И СЕРТИФИКАТО ПОДПИСАНО

И. С. Сидорова

Директор института

Итого 11,8